

Zbirka medijskih objav

INŽENIRSKA ZBORNICA SLOVENIJE,
za obdobje 18. 11. 2019

Število objav: 4

Internet: 3

Tisk: 1

Spremljane teme:

Inženirska dejavnost, ...: 0

Inženirska zbornica ...: 0

Barbara Škraba Flis: 0

Gradbeni zakon: 2

Zakon o ... načrtovanju: 0

Zakon o ... arhitektih: 0

Gradbena parcela: 0

Evidenca stavbnih zemljišč: 0

Svetovni gradbeni forum 2019: 0

Gradbeništvo, graditev: 2

Internet	Naslov	Večina bi stanovanje v takšnem bloku kupila ponovno		
Zaporedna št. 1	Medij; Doseg	Zurnal24.si; 677.418, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 17. 11. 2019		
Stran v zbirki: 10	Avtor	K. M.		
	Teme	Gradbeni zakon		
Povzetek	...Gornji Radgoni gradi podjetje Knuplež, investitor pa je podjetje Trate ena gradnje. V drugih evropskih državah, ki bodo vse morale naslednje leto v svojo gradbeno zakonodajo prenesti zahteve direktive iz leta 2010, pa so zgradili že nekaj več sNES. Ker gre za precej kompleksno gradnjo, sploh ko govorimo o večstanovanjskih stavbah,...			

Tisk	Naslov	Če pride do šoka, kako odporno je slovensko gospodarstvo?		
Zaporedna št. 2	Medij; Doseg	Finance; 80.900, Slovenija	Stran: 2	Površina: 1.439 cm ²
	Rubrika, Datum	Ostalo; 18. 11. 2019		
Stran v zbirki: 16	Avtor	Jurij Šimac, Rok Pikon		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...gospodarstva. Najmočnejša je v predelovalni dejavnosti, kjer opazno prehiteva dinamikostroškovdelanaevrskem območju. Najšibkejša je dinamika stroškov dela v gradbeništvu . Id opazno zaostaja za evrskim območjem. a Stroški dela v državi prav tako pospešeno rastejo glede na evrsko območje že od leta 2016, vendar njihova raven...			

Internet	Naslov	To je »kvaliteten pogled z avtoceste«, ki ga fotovoltaika ne sme pokvariti		
Zaporedna št. 3	Medij; Doseg	Times.si; 61.010, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 17. 11. 2019		
Stran v zbirki: 20	Avtor	Borut Hočevnar		
	Teme	Gradbeni zakon		
Povzetek	...na nasipih ob akumulacijskem jezeru pri Hidroelektrarni Brežice. Načrtovana 5-megavatna sončna elektrarna bo največja pri nas, kar je poleg zahtev nove gradbene zakonodaje prineslo vrsto nepričakovanih zapletov. Opis enega od zapletov povzemamo po članku Ne, fotovoltaike ne smete postaviti. Zakaj? Ker je na drugi strani...			

Internet	Naslov	Zakaj 2TDK preferira tujo gradbeno operativno?		
Zaporedna št. 4	Medij; Doseg	Damijan.org; , Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 17. 11. 2019		
Stran v zbirki: 24	Avtor	Stanko Štrajn		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...gradbenih del pri izgradnji drugega tira Divača – Koper v ocenjeni vrednosti 700 milijonov evrov. Gre za obseg del, ki bi bil zadosten, da bi slovensko gradbeništvo spet stopilo na pot nekdanjih uspehov in bi šlo naprej, tako kot je šlo naprej, ko je gradilo slovenske avtoceste. Uspeh bi bil, če bi drugi tir zgradili...			

Večina bi stanovanje v takšnem bloku kupila ponovno

AVTOR K. M.

PINTEREST

Skoraj ničenergijski standard za gradnjo ne bo veljal le za družinske hiše, temveč tudi za večstanovanjske bloke. Znane so prve izkušnje in pomisleki stanovalcev, ki že živijo v takšnih blokih. Pri nas in v tujini.

Pri nas že imamo skoraj ničenergijsko stavbo (sNES). Investitor leta 2016 zgrajene vzorčne hiše F3 Zeleni gaj na Brdu v Ljubljani je Stanovanjski sklad RS, prvi stanovalci pa so se v 52 stanovanj vselili istega leta. Druga sNES s tridesetimi stanovanji v Gornji Radgoni gradi podjetje Knuplež, investitor pa je podjetje Trate ena gradnje.

V drugih evropskih državah, ki bodo vse morale naslednje leto v svojo **gradbeno zakonodajo** prenesti zahteve direktive iz leta 2010, pa so zgradili že nekaj več sNES. Ker gre za precej kompleksno gradnjo, sploh ko govorimo o večstanovanjskih stavbah, različne raziskovalne inštitucije, državni in mestni skladi ter druge zainteresirane skupine že nekaj let v okviru različnih projektov EU proučujejo njene tehnološke, ekonomske in uporabniške vidike.

MIRAN KAMBIČ

Dvovov o bivanju v sNES je kar nekaj

Eden takih projektov je tudi **coNEZBs**, ki združuje devet organizacij iz Slovenije, Nemčije, Italije in Danske, zaključuje pa se konec tega meseca. Pri nas sta nosilca projekta **Gradbeni inštitut ZRMK** in republiški stanovanjski sklad. Glavni namen projekta je *„zmanjšati ovire za hitrejši prodor sNES na trg in s tem podrobna analiza rešitev za znižanje stroškov gradnje sNES ter spodbujanje*

večje sprejemljivosti teh stavb pri končnih uporabnikih," pravi Marjana Šijanec Zavrl iz GI ZRMK, ki aktivno sodeluje v projektu.

Zato so del raziskovanj usmerili prav v uporabnike, saj „smo zaznali, da je s sNES povezanih veliko prepričanaj, ki nimajo prave osnove, nekatera so se razvila že v prave mite.“

V raziskavi v vseh štirih državah je sodelovalo 112 stanovalcev, ki že bivajo v sNES, in 181 tistih, ki so potencialni stanovalci.

Glavni zadržki, povezani s sNES, ki jih je potrdila tudi raziskava predvsem pri tistih, ki zdaj bivajo v klasičnih stavbah, so tako vprašanje kakovosti zraka v stanovanjih, premajhna osvetljenost stanovanj, njihovo pregrevanje poleti, zahtevnost uporabe nadzornih sistemov in informacijsko-komunikacijskih tehnologij, stroškovna učinkovitost vgrajenih tehnologij in njihova dejanska uporabnost.

PINTEREST

Dvom: zaradi velike zrakotesnosti je zrak v stanovanjih slab in zatohel

sNES so res zelo zrakotesne stavbe, saj imajo kakovosten, neprekinjen in precej izdaten toplotni ovoj, detajli pa so izvedeni tako, da so toplotni mostovi kar se da izničeni. Poleg tega imajo praviloma vgrajena okna s tremi stekli, ki zelo dobro tesnijo. „Dejstvo je, da je v zelo zrakotesni sNES kakovost zraka lahko nekajkrat boljša kot v običajni stavbi, če je prva ustrezno prezračena, druga pa ni. Vse kar si moramo zapomniti, je to, da so okna opremljena z ročaji za odpiranje, mehanski prezračevalni sistemi pa imajo stikala in gumbe za programiranje,“ avtorji raziskave odgovarjajo na ta neutemeljen dvom.

Večina sNES ima namreč vgrajene centralne ali lokalne sistema za prezračevanje z rekuperacijo, kar zagotavlja stalno svež zrak. Da je to dober in učinkovit sistem

potrjuje tudi **Benedikt**, ki živi v sNES v Frankfurtu: „Na začetku bivanja v sNES smo vsako jutro odpirali okna – zgolj iz navade. Sedaj okna ne odpiramo po več tednov. Stanovanje je namreč opremljeno z učinkovitim mehanskim prezračevalnim sistemom. Dobra stran tega je, da se ne sliši hrupa z ulice in onesnažen zrak iz ulice ne vstopi v stanovanje. V stanovanju je vedno zagotovljen svež zrak, brez dodatnih izgub energije.“

CONZEBS

Dvom: v sNES je premalo dnevne svetlobe

Ta dvom izhaja iz dejstva, da imajo okna v sNES pravilom tri stekla in nizkoemisijski nanos, zaradi česar v prostor prepuščajo manj svetlobe kot običajno dvoslojna

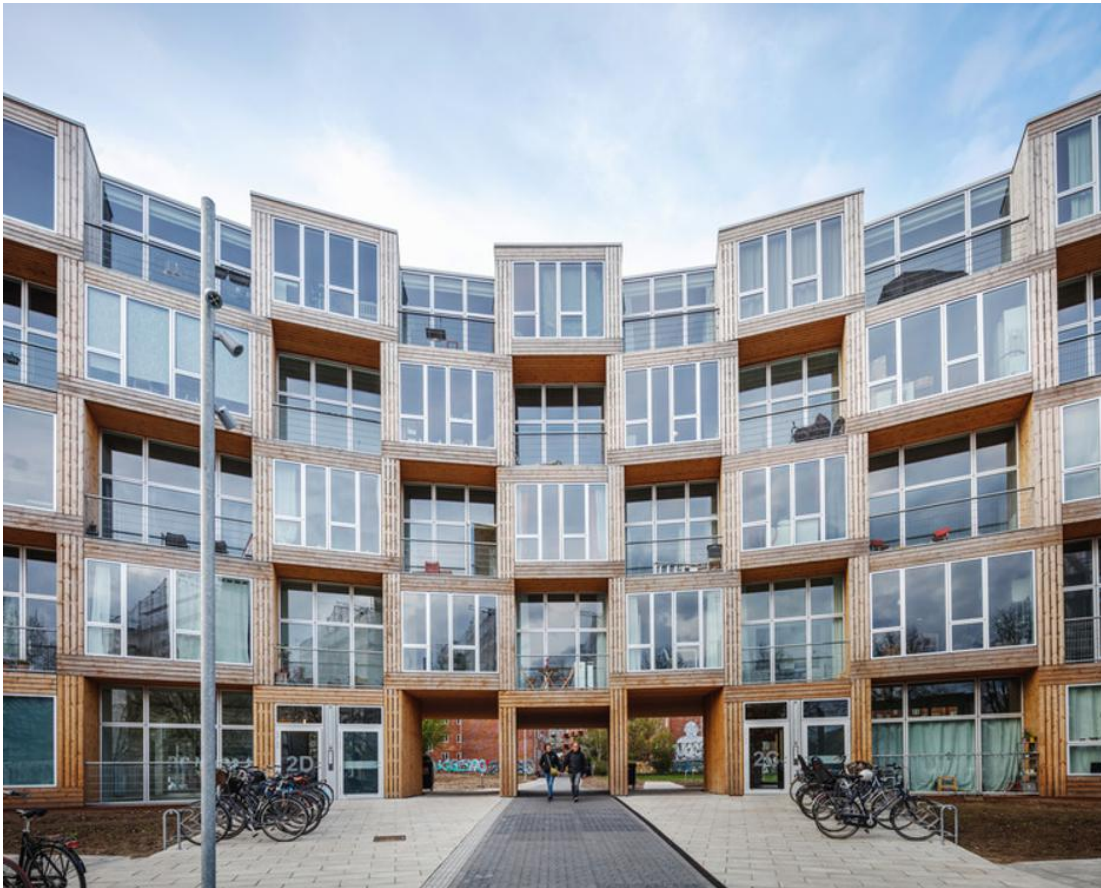
zasteklitev. Dvom so nekateri anketiranci dodatno podkrepili še s prepričanjem, da morajo imeti sNES zaradi čim boljše energijske učinkovitosti manj steklenih površin.

„Če je dnevna svetloba neustrezna, mora projektant to ustrezno rešiti s povečanjem svetlobnih odprtih oziroma z njihovo ustrezno postavitvijo. Vizualno udobje ne sme biti ogroženo, če je zgradba sNES, ali ne,“ dvom razblinjajo strokovnjaki, ki so izvedli raziskavo.

Ovržejo pa ga tudi uporabniki. **Maja**, ki živi v stavbi F3 na Brdu pravi, da je zanjo najbolj pomembno, da ima v primerjavi s prejšnjim stanovanjem

„zdaj nizke stroške energije in dobro bivalno ugodje, kar še posebej pomeni svež zrak – brez zatohlosti, visoko raven dnevne svetlobe in prijeten občutek toplega stanovanja pozimi. V prejšnjem stanovanju, ki je bilo v starejši stavbi, so bile zunanje stene zelo hladne in sem imela težave z zatohlostjo zraka in vlago. Na splošno sem vesela, da sem se preselila v stanovanje v sNES in bi to spet storila.“

O odlični osvetljenosti prostorov zaradi oken , ki segajo od stropa do tal, pripoveduje tudi **J. Mork**, ki živi v sNES v Kopenhagnu.

PINTEREST

Dvom: v sNES je poleti prevroč

V večini sNES ni klimatskih naprav, zato je dvom pričakovan. Tako je toliko bolj

pomembno, da so te stavbe pravilno zasnovane. "Arhitekturni in oblikovni koncepti preprečujejo pregrevanje stavb poleti tudi brez klimatske naprave. Eden od zelo učinkovitih in stroškovno optimalnih je zagotovo pasivno oziroma naravno hlajenje ponoči. Z odpiranjem oken ponoči lahko hladen zrak preprosto zaokroži po stavbi. Tako se znižuje temperatura zraka v notranjih prostorih, postopno pa se ohladijo tudi stene stavbe, ki sicer čez dan akumulirajo zajeto toploto. Ponoči ohlajena stavba lahko čez dan zagotavlja boljše toplotno ugodje, s ponovno akumulacijo odvečne toplote pa tudi zmanjšuje tveganje dnevnega pregrevanja prostorov. Drugi zelo učinkovit način za zmanjšanje pregrevanja je ustrezno načrtovanje zunanjih senčil, ki morajo biti zasnovana glede na orientacijo stavbe in oken. Naravno senčenje, denimo z listavci, je prav tako energijsko in stroškovno učinkovita rešitev. Drevesa pomagajo preprečiti pregrevanje poleti, pozimi, ko izgubijo liste, pa omogočajo zajem sončnih žarkov ter zadostno osvetljenost notranjih prostorov," pojasnjujejo avtorji raziskave.

Marinka in Borut, stanovalca na Brdu k temu dodata: „Ker so okna od stropa do tal, in stanovanje gleda na jug in zahod, ohranjamo nižjo temperaturo tako, da popoldan zastremo žaluzije, zastekleno ložo pa povsem odpremo.“

RAZISKAVA

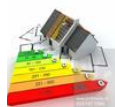

V sodobnih hišah ne znamo bivati, potrebovali bomo navodila

Dvom: napredne tehnologije zvišajo stroške vzdrževanja in obratovanja

„Na eni strani so stroški vzdrževanja zaradi naprednejših tehnologij gradnje v sNESi običajno višji, na drugi strani pa so stroški energije zaradi visoke energijske učinkovitosti stavbe, učinkovitega delovanja sistema prezračevanja ter ogrevalnega sistema in rabe obnovljivih virov energije nižji.“

V raziskavi so anketiranci odgovarjali na vprašanje o višini stroškov vzdrževanja v sNES, in 42 odstotkov trenutnih uporabnikov je izjavilo, da nimajo višjih stroškov vzdrževanja kot v običajnih stavbah, 33 odstotkov uporabnikov pa meni, da so njihovi stroški vzdrževanja višji, medtem ko jih 26 odstotkov o tem ni imelo mnenja.

NOVOGRADNJE

Že čez leto in pol bomo gradili le skoraj ničenergijske hiše

Na splošno so z bivanjem v sNES zelo zadovoljni

Če strnemo še nekaj ugotovitev iz raziskave, lahko ugotovimo, da so predvsem tisti, ki v sNES že bivajo, z bivalnim ugodjem zelo zadovoljni. Večina začne ogrevati šele novembra ali celo proti koncu tega meseca, saj zadostujeta v stenah akumulirana toplota in sončni dobitki skozi velika okna.

Opažajo tudi, da je temperatura povsod v stanovanju enakomerna, hladu sten, ki so ga občutili v prejšnjih, klasičnih stanovanjih, ni več čutiti, vsi tudi poročajo o nižjih stroških ogrevanja. Pravijo tudi, da jim prezračevalni sistem ne preprečuje odpiranja oken, le izključijo ga takrat, hkrati pa se večina strinja tudi, da v resnici oken ni treba odpirati, saj je zrak v stanovanju ves čas svež, prezračevalni sistem pa zelo hitro odžene tudi neprijetne vonjave in odvečno vlago.

Zanimiv je tudi podatek, da je kar 84 odstotkov Dancev, ki stanujejo v sNES, odgovorilo, da bi stanovanje v takšni stavbi kupilo še enkrat.

NOVOGRADNJE

Gradnja hiš se bo podražila za 20 odstotkov

Več o gradnji in rabi energije najdete [tukaj](#).

S SPLETA

Če pride do šoka, kako odporno je slovensko gospodarstvo?

Ekonomist Veljko Bole o razmerah v gospodarstvu in letu 2020: Zmanjševanje gospodarske aktivnosti je trenutno običajno ciklično umirjanje, ki bi se že sredi prihodnjega leta lahko umirilo, če seveda ne bo šokov

J JULIJ ŠIMAC, ROK PIKON
finance@finance.si

»Še vedno se vrti.« je o razmerah v gospodarstvu na Poslovni konferenci Portorož, ki jo organizirata ljubljanska ekonomska fakulteta in Časnik Finance, povedal ekonomist Veljko Bole. Se je pa rast gospodarstva začela umirjati hitreje od povprečja evrskega območja. O letu 2020 Bole pravi: »Iz podatkov sledi, da je zmanjševanje aktivnosti trenutno običajno ciklično umirjanje, ki bi se že sredi prihodnjega leta lahko umirilo.« Težava pa so lahko šoki. Kaj kažejo podrobnejši podatki in kako odporna je Slovenija proti morebitnim šokom?

Najprej o pričakovanjih, povzemamo Boletove ugotovitve:

- Pričakovana naročila gospodarstva zadnje leto in pol upadajo tako na evrskem območju kot v Sloveniji.
- Precej manj intenzivno kot pri drugih sektorjih se zmanjšujejo naročila storitvenih sektorjev.
- V zadnjih dveh četrletjih letos se je zniževanje pričakovanj ustavilo v storitvenih sektorjih in predelovalni dejavnosti pri izvoznikih.
- Veliki nakupi, ki jih pričakuje prebivalstvo tudi konec tega leta, še ne kažejo opaznega umirjanja porabe prebivalstva v prihodnjem letu.
- Konsenz napovedi institucij, ki objavljajo napovedi za analizirane države, kaže za leto 2020 rahlo umirjanje gospodarske aktivnosti ter enako ali malo višjo inflacijo tako v Sloveniji, na evrskem območju kot v državah jugovzhodne Evrope.

In če pride do kolapsa, kako odporno je slovensko gospodarstvo po Boletu?

- Pri zadolženosti se je odpornost v letu 2018 v

primerjavi z letom 2008 povečala pri finančnih in nefinančnih korporacijah, pri gospodinjstvih je ostala nespremenjena, pri državi pa se je zmanjšala. Pri vseh segmentih je večja kot na evrskem območju.

- Ranljivost naložb finančnih korporacij se je lani glede na leto 2008 povečala pri obveznicah in zmanjšala pri posojilih, pri obojih pa je manjša kot na evrskem območju.
- Makroekonomsko ravnotežje je bilo v letu 2018 opazno bolj odporno proti šokom kot v letu 2008 in tudi bolj kot na evrskem območju.
- Trg nepremičnin je bil lani približno tako odporen proti šokom kot v letu 2008, a precej bolj kot na evrskem območju.

Kaj se dogaja s trošenjem, stroški dela, zaposlenostjo?

- Po zadnjem četrletju 2017 se je rast gospodarstva začela umirjati, v Sloveniji intenzivneje kot na evrskem območju.
- Gospodarsko aktivnost je celotno obdobje poganjal predvsem izvoz, po letu 2015 pa tudi naložbe. Tudi v zadnjem letu dni so izvoz in naložbe glavno gonilo rasti; rastejo skoraj še enkrat hitreje kot BDP in tudi hitreje kot izvoz in naložbe na evrskem območju in v jugovzhodni Evropi.
- Letošnje pešanje trošenja države je povzročilo skoraj polovico k pešanju gospodarske aktivnosti.
- Trošenje gospodinjstev je po obratu v letu 2013 do sredine letošnjega leta zdržema naraščalo malo počasneje kot BDP. V zadnjem letu je rast trošenja začela celo prehitovati - »vleči« gospodarsko aktivnost.

Zaposlenost in brezposelnost

- ▣ Brezposelnost se zdržema znižuje že šest let, v tem obdobju se je znižala za več kot polovico. Zniževala se je tudi v zadnjem letu kljub opaznemu pešanju gospodarske aktivnosti, sredi letošnjega leta je stopnja upadla že na 4,3 odstotka.
- ▣ Zniževanje brezposelnosti mladih je še intenzivnejše, posebno v zadnjem letu dni, ko je brezposelnost upadla že na tretjino najvišje vrednosti v letu 2013 (na 5,5 odstotka).
- Zniževanje brezposelnosti je bilo v Sloveniji opazno intenzivnejše kot na evrskem območju, posebno mladih.
- ▣ Od sredine leta 2015 število prostih delovnih mest narašča hitreje kot na evrskem območju, še zlasti gospodarstvo odpira precej več prostih delovnih mest kot na evrskem območju.

Stroški dela in konkurenčnost

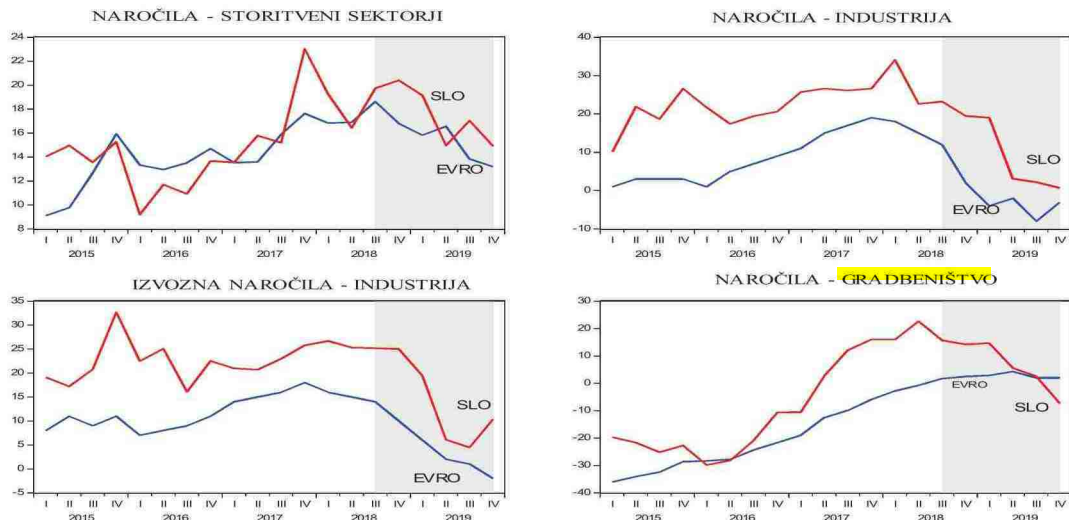
- Stroški dela so do sredine leta 2016 naraščali približno enako hitro kot na evrskem območju in v državah jugovzhodne Evrope, le da je bila raven v Sloveniji nižja (glede na leto 2011). Po letu 2016 so stroški dela v Sloveniji močno pospešili.
- ▣ Dinamika stroškov dela se opazno razlikuje med segmenti gospodarstva. Najmočnejša je v predelovalni dejavnosti, kjer opazno prehiteva dinamiko stroškov dela na evrskem območju. Najšibkejša je dinamika stroškov dela v **gradbeništvu**, ki opazno zaostaja za evrskim območjem.
- ▣ Stroški dela v državi prav tako pospešeno rastejo glede na evrsko območje že od leta 2016, vendar njihova raven še zaostaja za evrskim območjem za več kot pet odstotkov glede na leto 2011.
- ▣ V zadnjem letu dni so močno pospešili stroški dela v državi in predelovalni dejavnosti.
- ▣ Umiritev stroškov dela do leta 2015 je opazno povečala, njihova pospešitev v zadnjem letu pa poslabšala konkurenčnost glede na evrsko območje.

Posojila in depoziti

- Depoziti gospodinjstev že od leta 2015 hitro rastejo (več kot šest odstotkov na leto), v zadnjem letu dodatno pospešeno, tako v Sloveniji kot na evrskem območju.
- Dolgoročno so depoziti gospodinjstev v Sloveniji presegli ustrezne depozite na evrskem območju (relativno glede na leto 2011), oboji pa močno zaostajajo za depoziti gospodinjstev v državah jugovzhodne Evrope.
- Posojila gospodinjstvom so začela pospešeno rasti v letu 2016; od sredine 2017 rastejo več kot šest odstotkov na leto. Rastejo hitreje kot na evrskem območju, vendar počasneje kot v jugovzhodni Evropi.
- ▣ Depoziti podjetij se dolgoročno krepijo opazno bolj kot na evrskem območju. Po letu 2015 so naraščali izjemno hitro, do sredine leta 2018 pa zdržema, več kot 10 odstotkov na leto. V zadnjem letu dni se je rast depozitov podjetij opazno zmanjšala.
- ▣ Dinamika posojil podjetjem je uborna tako dolgo- kot kratkoročno. Prenos na slabo banko in še zlasti regulatorsko stiskanje sta potisnila raven posojil na okoli 45 odstotkov ravni pred krizo. Omembe vredna rast posojil podjetij se je zgodila šele letos, ko je medletna rast posojil po devetih letih prvič dosegla rast na evrskem območju.

INDUŽIJA KOT V TI ZAVATI JUGOVZLOBNE EVROPE.

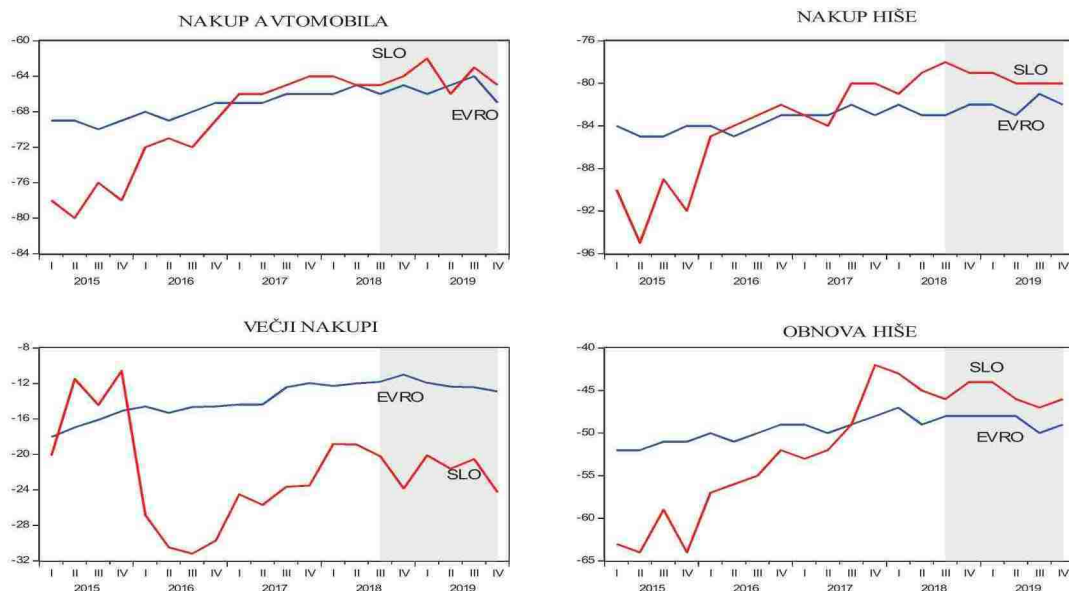
PRIČAKOVANA NAROČILA GOSPODARSTVA

Vir: evropska komisija; izračuni V. Boleta

Opomba: pričakovana naročila v nekaj prihodnjih mesecih; industrija; **gradbeništvo**; storitveni sektorji; izvozna naročila industrije; saldo povečan in zmanjšanj; Slovenija; evrsko območje

PRIČAKOVANJA PREBIVALSTVA

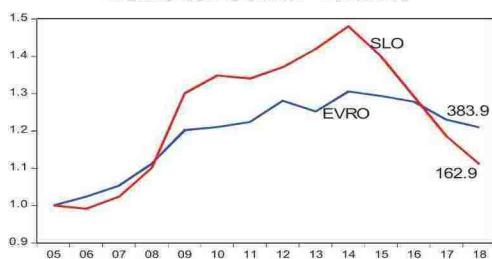
Vir: evropska komisija; izračuni V. Boleta

Opomba: pričakovani veliki nakupi prebivalstva v prihodnjem letu; večji nakup; nakup avtomobila; nakup stanovanja; popravilo hiše; saldo povečan in zmanjšanj; Slovenija; evrsko območje

Objave so namenjene interni uporabi v skladu z odločbami ZASP in se brez soglasja imetnika pravic ne smejo prosbo razmnoževati in distribuirati!

DINAMIKA ZADOLŽENOSTI

Vir: Eurostat; izračuni V. Boleta

Opomba: trajektorij zadolženosti; vsi segmenti; posojila in obveznice; nekonsolidirano; dolg na enoto BDP; normirano na 2005=1; dejanske vrednosti za 2018 so posebej navedene

1.

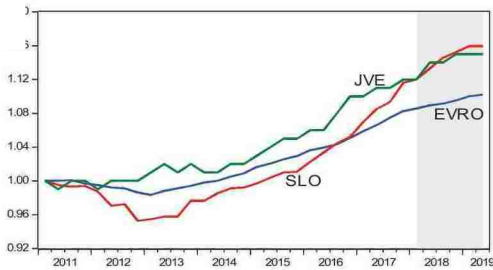
VELIKOST IN SESTAVA ZADOLŽENOSTI

	Slovenija		Evrsko območje	
	2008	2018	2008	2018
Država	23,2	77,5	72,3	97,9
Nefinančne korporacije	89,2	51,6	94,2	102,5
Finančne korporacije	23,5	6,7	126,6	126,7
Gospodinjstva	25,3	26,9	54,0	56,3

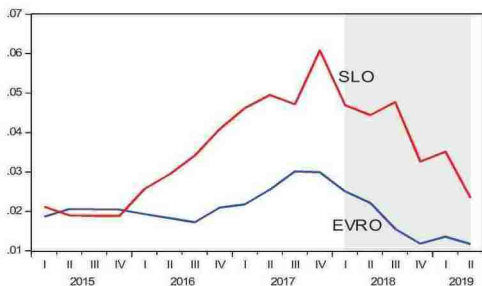
Vir: Eurostat; izračuni V. Boleta

Opomba: Velikost in struktura zadolženosti v 2008 in 2018; zadolženost posameznih segmentov gospodarstva; posojila in obveznice; nekonsolidirano; dolg v odstotkih BDP

BDP
RAVEN

RAST

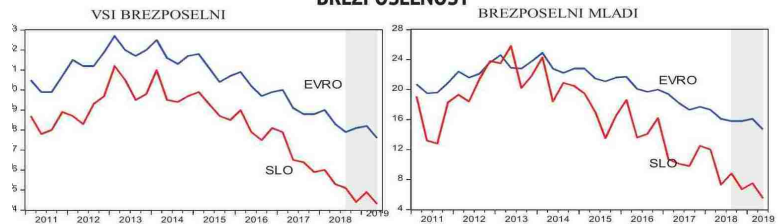

Vir: Eurostat; izračuni V.Boleta

Vir: Eurostat; uradi za statistiko držav jugovzhodne Evrope; izračuni V.Boleta

Opomba: bruto domači produkt; raven in medletne stopnje rasti; konstantne cene; desezonirane vrednosti; raven je normirana na 2011/I=1; SLO- Slovenija; EVRO – evrsko območje; JVE – države jugovzhodne Evrope

SUMARIZIRANI IZDATKI NA EVRSKEM OBMOČJU.
BREZPOSELNOST

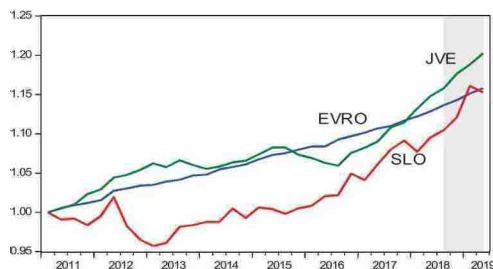

Vir: Eurostat; izračuni V.Boleta

Opomba: brezposelnost; stopnja (delež aktivnih); celotna brezposelnost in brezposelnost mladih; SLO – Slovenija; EVRO – evrsko območje

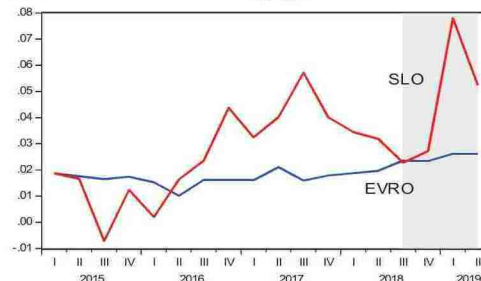
Stroški dela in transakcijske

RAVEN

PLACE

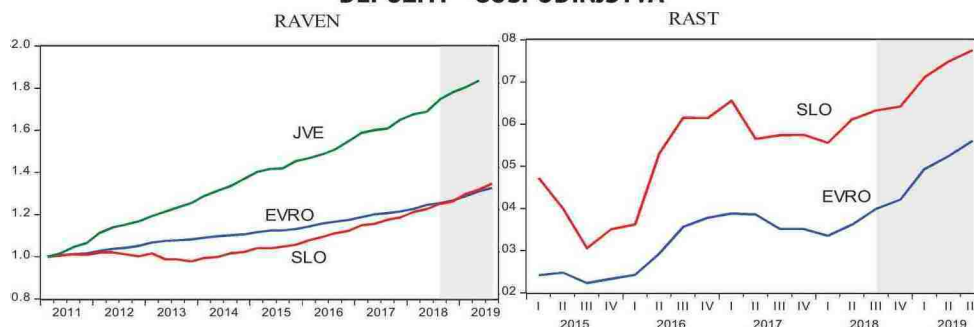
RAST

Vir: Eurostat; centralne banke in uradi za statistiko držav jugovzhodne Evrope; izračuni V.Boleta

Opomba: enotni stroški plač; raven in medletne stopnje rasti; gospodarstvo in negospodarstvo; desezonirane vrednosti; raven je normirana na 2011/I=1; SLO – Slovenija; EVRO – evrsko območje; JVE – države jugovzhodne Evrope

DEPOZITI – GOSPODINJSTVA

Vir: ECB; centralne banke držav jugovzhodne Evrope; izračuni V. Boleta; Opomba: depoziti gospodinjstev; raven in stopnje rasti; nacionalne valute; raven je normirana na 2011/I=1; SLO – Slovenija; EVRO – evrsko območje; JVE – države jugovzhodne Evrope

To je »kvaliteten pogled z avtoceste«, ki ga fotovoltaika ne sme pokvariti

Čas branja: 2 min

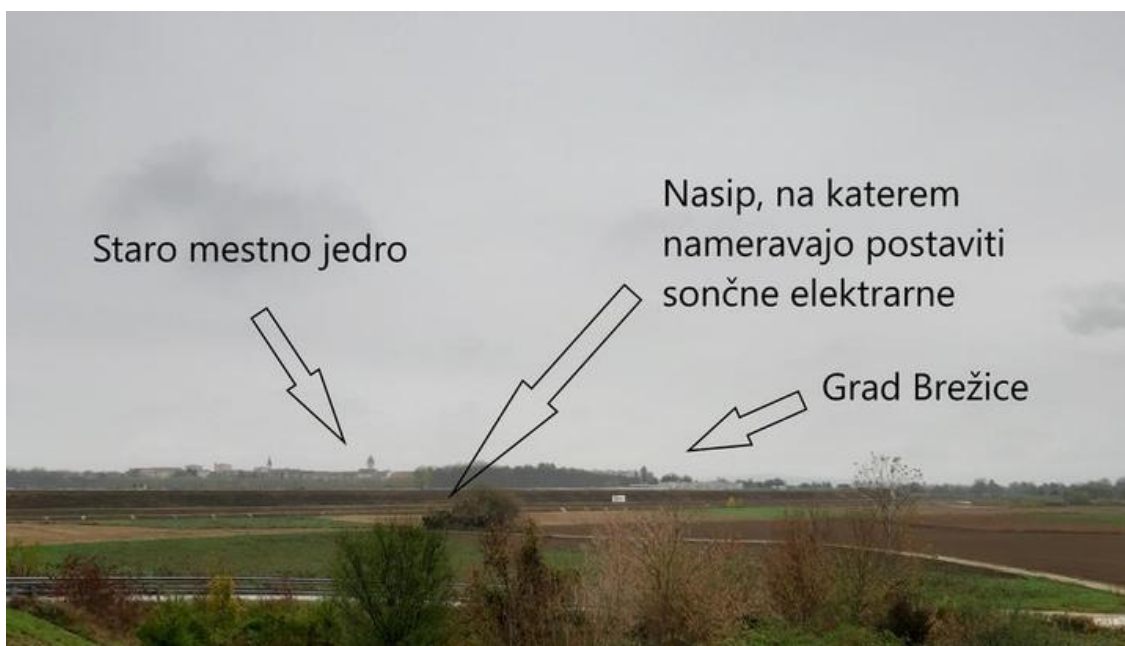
8

16.11.2019 05:00

Objavljamo celotno pojasnilo Zavoda za varstvo kulturne dediščine, zakaj družba HESS na nasipu ob akumulacijskem jezeru Save pri Brežicah ne sme postaviti sončne elektrarne.

BORUT HOČEVAR

Pogled z nadvoza nad avtocesto, ki bi ga morebitna sončna elektrarna pokvarila. Mesto Brežice in grad ležita na levem bregu Save, nasip, na katerem naj bi stale sončne elektrarne, pa na desnem.

Sava se ne vidi.

Foto: Borut Hočevnar

Več iz teme:

[elektrika >](#)

[energetika >](#)

[fotovoltaika >](#)

[ELEKTRARNE >](#)

[Hidroelektrarne na... >](#)

[Hidroelektrarna Brežice >](#)

[Sava >](#)

[Zavod za varstvo... >](#)

[Robert Peskar >](#)

[Krka >](#)

V začetku novembra smo poročali, da nameravajo v družbi **Hidroelektrarne na spodnji Savi** (HESS) postaviti sončne panele na nasipih ob akumulacijskem jezeru pri **Hidroelektrarni Brežice**. Načrtovana 5-megavatna sončna elektrarna bo največja pri nas, kar je poleg zahtev nove **gradbene zakonodaje** prineslo vrsto nepričakovanih zapletov.

Opis enega od zapletov povzemamo po članku **Ne, fotovoltaike ne smete postaviti. Zakaj? Ker je na drugi strani Save grad.**

Poseg v nasip tik nad jezovno zgradbo na desnem bregu Save ni sprejemljiv za **Zavod za varstvo kulturne dediščine** (ZVKD) iz Novega mesta. Lokacija namreč sodi v vplivno območje gradu Brežice, ki sicer stoji na drugem, levem bregu Save. Sončna elektrarna bi lahko motila pogled na grad in zato krnila vrednoto zgodovinske dediščine. V HESS menijo, da odločitev ZVKD ni smiselna, ker se iz smeri prihodnje elektrarne gradu ne vidi, saj pred njim raste nasad topolov, smo zapisali 6. novembra.

Za pojasnilo smo prosili tudi ZVKDS. Včeraj so nam poslali odgovor, ki ga je pripravil generalni konservator ZVKDS **Robert Peskar**. Odgovor objavljamo v celoti z minimalnimi redakcijskimi spremembami.

»Projekt gradnje fotovoltaičnih elektrarn v segmentu, ki posega v vplivno območje kulturnega spomenika državnega pomena Grad Brežice (EŠD 49), lokacija je na karti označena z L1, je v nasprotju z varstvenim režimom za grad in njegovo varovano območje (Odluk o razglasitvi Gradu in grajske kašče v Brežicah za kulturni spomenik državnega pomena, Uradni list 81/1999).

Gre za vplivno območje gradu, ki obsega območje, oddaljeno 300 metrov od zarisane območja gradu ter ves odprti prostor v širši okolici gradu vključno z vsemi izpostavljenimi vizurami nad levim bregom Save in sotočja s **Krko**, na katerim bi lahko načrtovali objekte ali uporabo, ki bi s svojo velikostjo, obliko ali funkcijo lahko negativno vplivali na zaščitene funkcionalne in vizualne elemente spomenika.

Vplivno območje je namreč med drugim namenjeno varovanju izpostavljenih vizur na grad in njegove podobe v prostoru. Res je, da je že izgradnja hidroelektrarne močno spremenila prostorska razmerja, vendar pa so se s krčtivijo topolovih nasadov z avtoceste odprli novi pogledi na grad in staro mestno jedro, kar obravnavamo kot kvaliteto.

Dodajamo opis besede vizura iz Slovarja slovenskega knjižnega jezika:

vizúra -e ž (û)

1. črta od opazovalčevega očesa ali vizirne naprave do opazovanega predmeta, točke: dolžina vizure

2. knjiž. videnje, vizija: pisateljeva osebna vizura svetâ; to je samo ena od mogočih vizur problema

In ravno to kvaliteto bi izničili s postavitvijo fotovoltaike, ki sama po sebi predstavlja izredno izstopajoč tujek v prostoru.

Zaradi tega je ena od lokacij (L1) z vidika varstva nepremične kulturne dediščine, konkretno gradu Brežic, ki predstavlja kulturni spomenik državnega pomena, nesprejemljiva. Ostale lokacije so pretežno izven območij varovanja. Znotraj vplivnega območja bi lahko bile sprejemljive le lokacije na vodni strani nasipov, ki od zunaj niso vidne.«

Zgodbo bomo spremljali še naprej.

Zakaj 2TDK preferira tujo gradbeno operativo?

NOVEMBER 17,
2019

Stanko Štrajn

By jpd

in GOSPODARSTVO
KOMENTIRAJ

Dokončno smo spoznali, da bo slovenska nogometna reprezentanca, ki jo vsi želimo videti na pomembnih mednarodnih prvenstvih, odpadla tudi iz prihajajočega evropskega prvenstva. Nogometni strokovnjaki so nam te dneve v svojih strokovnih komentarjih pojasnili, da ne more biti drugače, če ne delamo dovolj strokovno, dovolj premišljeno, dovolj načrtno. V mednarodni konkurenci lahko uspemo le, če smo boljši, odločnejši, bolje organizirani, če bolj želimo zmagati kot naši konkurenti. Če smo manj sposobni, torej nekako bolj neumni, če se ne znamo organizirati za doseg skupnih ciljev, potem so nam pač vrata evropskih in svetovnih prvenstev zaprta.

Tako se lahko tolažimo le s staro slavo in obujamo spomine na čase, ko smo s Petrom Lovšinom prepevali ponarodelo pesem *Slovenija gre naprej*. Ne, ne gre naprej, zaostaja in caplja na mestu. Slovenija nazaduje in ne gre naprej, žal to ni primer samo pri nogometu.

V današnjem Dnevniku z dne 15. 11.2019 je 2TDK napovedal, da se »Začenja boj za megaposel desetletja«, ker bo v naslednjih dneh objavil največje razpise za oddajo gradbenih del pri izgradnji drugega tira Divača – Koper v ocenjeni vrednosti 700 milijonov evrov. Gre za obseg del, ki bi bil zadosten, da bi slovensko **gradbeništvo** spet stopilo na pot nekdanjih uspehov in bi šlo naprej, tako kot je šlo naprej, ko je gradilo slovenske avtoceste. Uspeh bi bil, če bi drugi tir zgradili hitro, gospodarno in kvalitetno, po razumnih cenah, doseženih v odprti in pošteni konkurenci. Vse to se 2TDK po njegovih napovedih trudi doseči z nameravano in napovedano oddajo javnih naročil, ki jih bo oddal, če bo šlo vse po sreči, sredi prihodnjega leta.

Če bo v razpisnih postopkih prišlo do takšnih zadreg kot pri mostu čez Glinščico, se seveda lahko zgodi, da bo v revizijskih postopkih prišlo do zapletov, ki bodo samo oddajo del zavlekli lahko za leto ali več, kot je to primer pri predoru Karavanke, ki smo mu priča pri DARS-ovem razpisu za drugo cev, ki že zaostaja za avstrijsko dinamiko del za več kot leto dni.

Ne bom se ukvarjal s vprašanjem, ali je prav, da bodo nameravani razpisi objavljeni po omenjenem postopku in bodo do pogajanj o pridobitvi naročila prišli le ponudniki, ki jim bo naročnik priznal sposobnost, ali bi bilo primerneje uporabiti odprti postopek, kjer lahko odda uspešno ponudbo vsak ponudnik, ki dokaže, da je sposoben predmet naročila izvesti po najugodnejši ceni, ker ima za to dovolj znanja, kapacitet in organizacijske sposobnosti. Opozoriti nameravam le na dejstva, ki jih 2TDK sam razglša in javnosti brez trohice sramu sporoča, kaj nas pri gradnji drugega tira čaka.

Za 2TDK bodo sprejemljivi le ponudniki, ki so med letom 2016 in 2018 ustvarili več kot 150 milijonov evrov lastnega prometa in v zadnjih desetih letih zgradili več kot 10 km predorskih cevi in hkrati vsaj en predor daljši kot 3 km. Vidimo, da 2TDK nadaljuje prakso iz razpisa za premostitev Glinščice, kjer ni pomembno, ali je najugodnejši ponudnik sposoben po ponujeni ceni zgraditi most čez Glinščico, temveč je pomembno vprašanje, ki ga sedaj rešuje Državna revizijska komisija, ki je dvema profesorjema mariborske gradbene fakultete naročila naj za honorar 15.000 evrov izmerita, ali je podporni zid v Pesnici globok oziroma visok več kot 8 metrov in ali je v tej višini širši kot 50m. Vsekakor bodo tudi v megaposlu desetletja izločeni vsi ponudniki, ki ne bodo imeli izkazanih v razpisih predvidenih referenc, ne glede nato, ali so sposobni predmet razpisa izvesti in ne glede na to, po kakšni ceni ponujajo izvedbo naročila.

Napovedane reference že na prvi pogled dokazujejo, da slovenska gradbena podjetja, vsako posebej ali vsa skupaj, ne morejo oddati za 2TDK sprejemljive ponudbe, saj nobeno delujoče gradbeno podjetje v Sloveniji v preteklih 10 letih ni zgradilo 10 km predorov in od tega tudi ne vsaj 3 km dolgega predora. Če je pri Glinščici razlog za izločitev lahko nekaj centimetrov manjkajoče višine podpornega zidu, kar pa morata izmeriti imenovana izvedenca profesorja **gradbeništva**, potem z gotovostjo lahko pričakujemo, da bo 2TDK radikalno zavrnil priznati sposobnost vsem ponudnikom, ki ne bodo imeli izkazanih zahtevanih kilometrov predorov.

Največja slovenska gradbena podjetja lahko izkažejo, da so v letih od 2016 do 2018 imela 150 milijonov prihodkov in bodo po tem kriteriju lahko sodelovala v megaposlu, seveda če bodo nastopala skupaj s tujim ponudnikom, ki bo imel reference za zgrajene kilometre predorov.

Sporočilo 2TDK je torej povsem jasno: **Megaposel bo pridobil tuji ponudnik sam ali tuji ponudnik skupaj z enim od treh slovenskih gradbenih podjetij: to je Kolektor CPG, Pomgrad in CGP.** Vsa ostala manjša slovenska gradbena podjetja bodo lahko sodelovala le kot podizvajalci ali kooperanti ali pač izpolnitveni pomočniki, ki bodo po nizk(otn)ih cenah v nemogočih rokih garali za provizije in dobičke velikih tujih ponudnikov in njihovih slovenskih kolaborantov pod dirigentskim vodstvom 2TDK in množice njegovih svetovalcev na čelu z DRI. Vse to 100% podpira ministrica za infrastrukturo s potuho predsednika vlade in političnih strank v Državnem zboru.

DARS je z javnimi naročili pred leti omogočil konkurenco in pridobivanje naročil vsem sposobnim gradbenim ponudnikom, tako domačim, kot tujim. Domača gradbena podjetja so v pošteni konkurenci pridobila in izvedla preko 80% vseh naročil pri gradnji slovenskih avtocest. Tuja konkurenca je pridobila od večjih naročil le predor Trojane (Impresa Grassetto) in odsek Arja vas- Vransko (Calisto Pontelo), ker sta bili ponudbi v teh primerih cenejši od ponudb slovenskih

ponudnikov. Te cene so bile nizke in sta oba tuja ponudnika po koncu del končala v insolvenčnih postopkih, ker nista uspela izsiliti slovenskih gradbenikov, da bi **kot podizvajalci tujih izvajalcev** izvedli dela po še nižjih cenah od njihovih pogodbenih cen. Na drugi strani pa je bil DARS dovolj sposoben, da je uspel preprečiti vse poskuse italijanskih izvajalcev doseči plačila opravljenih del preko dogovorjenih pogodbenih cen.

2TDK v megaposlu desetletja očitno ne sledi dobri stari praksi DARS-a izpred dvajsetih let, ker očitno ne razume, da njegovi omejeni razpisi pomenijo enormno izčrpavanje proračunskega denarja. Velika slovenska gradbena podjetja očitno nameravajo kolaborirati (sodelovati) s tujimi ponudniki, ki bodo mirno bogato zaračunali svoje reference in pobrali brez truda vsaj 10% ali več provizij. Če je megaposel vreden 700 milijonov, bodo torej tuji veliki gradbeniki zaračunali vsaj 70 milijonov evrov za svoje reference, na podlagi katerih bodo slovenski gradbeniki za 630 milijonov evrov ali celo manj, če bo provizija tujih ponudnikov višja od 10%.

Tu je na delu homeopatska doktrina: Manj je več. Manjša ko bo provizija, večji bo zaslužek slovenskega kolaboranta in obratno. Toda manjši ko bo zaslužek slovenskega kolaboranta, bolj bo le ta izsiljeval in izžemal svoje slovenske podizvajalce. Velika slovenska gradbena podjetja, ki so v resnici, zlasti po svoji poslovni poštenosti, pravzaprav skromna, seveda ne hrepenijo po tem, da bi za dobiček tujih ponudnikov garala. Obratno. Hrepenijo po tem, da bi garanje prepustila majhnim slovenskim gradbenikom, ki bodo na račun izžemanja gradbenih delavcev iz Bosne, Bolgarije, Kosova, če že ne iz Bangladeša ali Filipinov, gradila predore in progo, tako, kot je to nekoč pela znana brigadirska pesem: *«Omladinskih snaga, udarna brigada; Mi gradimo moste, pruge, mi žanjemo žito žito, živijo naš heroj Tito!«* Žal se takšno udarniško izvajanje del v praksi ne konča več srečno. Gradnja ni kaj prida, vleče se, sledijo aneksi in na koncu mora naročnik vse preplačati, da sploh pririne investicijo do konca.

Logika je preprosta. Če bi v odprti konkurenci 2TDK dopustil odprto konkurenco vsem slovenskim podjetjem, (ne glede na njihovo velikost), ki še vedno zaposlujejo natančno tiste inženirje, tehnike in strojnike, ki so pred leti zgradili preko 500 kilometrov avtocest, ki še vedno razpolagajo z zadostno strojno in tehnično opremo, zlasti če vse te razdrobljene kadrovske in tehnične kapacitete seštejemo v skupne ponudbe, bi megaposel znašal manj kot predvidenih 700 milijonov in bi bil drugi tir Divača Koper zgrajen ceneje, kot to predvideva investicijski program, ki je za ministrico za infrastrukturo nedotakljiv zakon.

To bi pomenilo, da bi kilometer predora, če bi bil zgrajen po približno takih cenah na enoto mere, kot jih je pred leti dosegel in realiziral DARS, stal pol manj, kot to načrtuje 2TDK. To pomeni, da bi 2TDK prihranil veliko proračunskega denarja in

nekateri gradbinci(tuji nosilci referenc in največji, a še vedno majhni slovenski gradbinci) bi dobili veliko manj, kot to predvideva razkošni investicijski program. Toda ne smemo pozabiti. Na tem megaposlu bi bila udeležena sorazmerno po razumnih cenah večina slovenskega **gradbeništva**. Prihodek iz javnih naročil bi bil enakomerno porazdeljen, proračun bi veliko prihranil, mnoga manjša gradbena podjetja bi se okrepila in usposobila za mednarodno konkurenco.

Multiplikativni učinki investicije bi blagodejno vplivali na slovenski BDP in ne bi odtekli v tujino. Vse te posledice, ki so v javnem interesu pa očitno po pameti 2TDK ne odtehtajo dejstva, da bodo slovenski veliki gradbeniki, ki so v resnici majhni skupaj s tujimi ponudniki pobrali iz proračuna Slovenije, ki napaja 2TDK mnogo več, kot bi zaslužila v pošteni odprti konkurenci. Očitno je prevladal interes omogočiti nesorazmerno bogatenje ponudnikov, ki jih 2TDK – hote ali ker ni dovolj premislil zadeve -favorizira in pri tem uničiti majhna slovenska podjetja, onemogočiti njihov razvoj in tako odpreti prostor za pospešeno izčrpavanje proračunskega denarja.

Slovenske Vlade in zakonodajne oblasti očitno ne moti, da 2TDK favorizira nekaj večjih podjetij s dobrimi navezavami z izvršno in zakonodajno oblastjo za ceno uničevanja slovenskega **gradbeništva** in siromašenja vseh slovenskih državljanov. Očitno cena tega izčrpavanja s pomočjo tujega kapitala ni previsoka, sicer bi Vlada in Državni zbor morala ukrepati in po vzoru nogometnih strokovnjakov zahtevati strokovno, zavzeto in pošteno delo za slovenski uspeh, za zmago v mednarodni delitvi dela, za dostojno življenje slovenskih državljanov.

Ja, očitno je, da o tem, da bo šla Slovenija naprej lahko le prepevamo , kajti o tem, da bomo šli naprej si lahko pod vtisom lepih spominov vzbujamo nerealne iluzije. Tako lahko le kot naši nogometaši prirejamo slovesnosti v čast in slavo uspehov, ki jih pod sedanjimi trenerji gotovo ni mogoče zopet doseči. Tu lahko zavpijemo: *«Tu je Rodos, tu skačite Slovenci, da boste šli naprej.»* Če želimo naprej, potem moramo preskočiti nesposobnost in omejenost naše oblasti, ki jo simbolično manifestira 2TDK v vsej svoji zaslepljenosti ali zlonamernosti.

Tako lahko parafraziramo znameniti, a že pozabljeni pozdrav: *»Za domovino z 2TDK naprej!«*, čeprav gremo pravzaprav *«Za domovino z 2TDK nazaj!«*